

СЕКЦІЯ 7. ДЕМОГРАФІЯ, ЕКОНОМІКА ПРАЦІ, СОЦІАЛЬНА ЕКОНОМІКА І ПОЛІТИКА

Жидок В. В.

кандидат економічних наук,
доцент кафедри маркетингу, PR-технологій та логістики

Бабаченко Л. В.

кандидат економічних наук,
доцент кафедри маркетингу, PR-технологій та логістики

*Чернігівський національний технологічний університет
м. Чернігів, Україна*

ПРОБЛЕМИ В ПРОЦЕСІ ІНТЕГРАЦІЇ ТА СОЦІАЛЬНОЇ АДАПТАЦІЇ ВИМУШЕНИХ ПЕРЕСЕЛЕНЦІВ В УКРАЇНІ.

Чисельність тимчасово переміщених осіб на даний час перевищує 387 тисяч, при цьому близько 50% з них – це діти, пенсіонери та інваліди. Водночас, на неконтрольованих Україною територіях Донбасу продовжує залишатися близько 2,2 млн. населення, для якого з наближенням зими і подальшим руйнуванням інфраструктури у зв'язку з бойовими діями зростають ризики безробіття, відсутності засобів та умов для нормального існування. В свою чергу, це формує передумови для другої хвилі міграції до інших регіонів країни.

Масштаби вимушеного переселення визначають необхідність невідкладного вирішення соціальних і політичних питань державою шляхом створення спеціальних муніципальних комісій (з представників органів державної влади, волонтерських організацій та переселенців) і фондів (із залученням коштів місцевих бюджетів, міжнародних організацій та благодійної допомоги) за стандартами міжнародних фондів, підзвітних громадянському суспільству, а також тимчасових соціальних служб (з волонтерів і переселенців) для допомоги тим, хто її потребує.

Державні органи України вперше зіткнулися з проблемою вимушених переселенців всередині країни. Природно, відразу налагодити ефективну роботу з тимчасово переміщеними особами виявилось непросто. На даний час потреби вимушених переселенців в основному підтримуються волонтерами та активістами громадянського суспільства. Проте потенціал благодійності є обмеженим, і без системного національного координаційного механізму навряд чи можливо забезпечити сталу підтримку протягом тривалого часу, особливо якщо кількість переселенців продовжуватиме зростати [2, с. 1].

Серед першочергових завдань, які сприятимуть покращенню стану вимушених переселенців можна назвати наступні: вирішення першочергових питань з обліку та життєзабезпечення внутрішньо переміщених осіб (ВПО) та членів їх сімей у нових умовах проживання, спрощення порядку тимчасової реєстрації вимушених переселенців, удосконалення порядку та скорочення граничних строків розгляду заяв про оформлення, переоформлення,

продовження соціальних виплат внутрішньо переміщеним особам, забезпечення їх соціальними та медичними послугами.

Проблема регулювання статусу внутрішньо переміщених осіб для світового співтовариства виникла в ХХ ст. у зв'язку з громадянськими війнами на території країн Африки та Південного Сходу. Проблема обумовлювалася тим, що особи, які хоча і за зовнішніми ознаками знаходилися в ситуації, що є аналогічною до проблем біженців, проте не підпадали під цю категорію (не перетинали міжнародно-визнаних кордонів держави), їхні права не гарантувалися міжнародно-правовими актами.

За даними Моніторингового центру з питань недобровільних переміщень, чисельність внутрішніх переміщених осіб у світі досягла рекордної відмітки – 33,3 млн осіб, що вдвічі перевищує чисельність біженців (близько 16 млн). Лише за 2013 р. їхня кількість збільшилася на 4,5 млн осіб. Найгострішою проблема є в Сирії, Судані, Нігерії, Іраку. В Європі чисельність ВПО сягає 2,2 млн, у т.ч. в Азербайджані 543 тис., Вірменії 8 тис, Грузії 206 тис, Росії 34 тис., Туркменістані 4 тис., Узбекистані 3 тис.

Як свідчить досвід зарубіжних країн, для розв'язання проблем внутрішніх переміщених осіб необхідними є спеціальна законодавча база, адміністративні органи з її виконання, координація зусиль різних відомств, а також належне фінансування з державного бюджету [3, с. 1]. Враховуючи обмеженість ресурсів в умовах конфлікту, значну допомогу можуть надати міжнародні організації, співпраця з якими повинна займати належне місце в рамках політики захисту внутрішніх переміщених осіб.

Результати. Головним на даний час залишається консолідація зусиль органів державної виконавчої влади всіх рівнів, місцевого самоврядування, громадських організацій для ефективного вирішення проблем ВПО. З-поміж проблемних питань, можна виділити проблеми забезпечення житлом і працевлаштування ВПО, відсутність у більшості переміщених осіб фінансових ресурсів для існування, впровадження компенсаційних механізмів відшкодування втрат внаслідок проведення АТО, а також чіткий облік наявності вільних місць у дошкільних, шкільних навчальних закладах для влаштування дітей з числа внутрішньо переміщених осіб. Окремий блок питань – законодавчо-нормативне врегулювання питань, пов'язаних із соціальним захистом переселенців.

За два останні роки державі вдалося налагодити більшість робочих процесів, забезпечити базові потреби ВПО, однак залишається ще достатньо невирішених питань щодо налагодження комунікації між різними відомствами і структурами, опрацювання яких дозволить сформувати подальшу інтеграцію в суспільне життя і економіку внутрішньо переміщених осіб.

ЛІТЕРАТУРА

1. Круглий стіл на тему: «Пошук шляхів вирішення проблем переселенців» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://watchdog-kr.com.ua/?p=1955>
2. Український погляд. Соціологи дослідили: невирішеність проблеми працевлаштування перешкоджає інтеграції вимушених переселенців в Україні. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ukrpohliad.org/analytics/sotsiology-doslidyly-nevyrishennist-problemy-pratsevlashtuvannya-pereshkodzhaye-integratsiyi-vymushenyh-pereselentsiv-v-ukrayini.html>
3. Шляхи вирішення проблеми внутрішніх переміщених осіб: деякі уроки із зарубіжного досвіду. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/migrac_probl-a598d.pdf